Cesta na Kalváriu - tiež *Výstup na Kalváriu, Sprievod na Kalváriu, Cesta na Golgotu, Nesenie kríža, Krížová cesta;* pozri *Zastavenia krížovej cesty; Ukrižovanie Krista, Kalvária*

Hall: (*Matúš 27,32; Marek 15,21; Lukáš 23,26; Ján 19,17*); Kristova posledná cesta z domu rímskeho miestodržiteľa *Piláta Pontského*, kde bol bičovaný (*Bičovanie*) a kde sa mu posmievali (*Posmievanie sa Kristovi*) a nasadili mu na hlavu *tŕňovú korunu* (*Korunovanie tŕním*) viedla na pahorok *Golgota*, kde bol ukrižovaný (*Ukrižovanie*); opis *synoptických evanjelií* sa v jednom bode nezhoduje s *Jánovým* evanjeliom; Ján jednoducho vraví: „Niesol svoj kríž a vyšiel z mesta na miesto nazývané Lebka“ (calva – „lebka“); *synoptici* (Matúš, Marek, Lukáš) však popisujú, ako *Šimon z Kyrény* bol prinútený niesť kríž; Lukáš ešte dodáva, že za Kristom išiel zástup ľudu, medzi nimi veľa žien, ktoré nad ním nariekali; evanjelisti sa zmieňujú aj o dvoch zločincoch; umelci zobrazovali obidve verzie; východná cirkev zvyčajne zobrazovala Šimona; v byzantskej maliarskej príručke (pozri *concetto*) stálo: „vyčerpaný Kristus padá k zemi...je vidieť Šimona z Kyrény, sivovlasého a s bradou zastrihnutou do oblúka, v krátkom odeve. Berie si kríž na ramená“; túto verziu niekedy preberala talianska časná renesancia, ale časom sa na západe vytratila a Šimon bol neskoršie zobrazovaný, iba ako pomáha Spasiteľovi niesť kríž; západná tradícia uprednostňovala druhé zobrazenie, v ktorom si Kristus nesie kríž sám, symbol bremena, ktoré kresťan nesie životom; v 14.-15.st. je vzpriamený a kráča bez ťažkostí, ale v neskoršom umení sa kríž zväčšuje a stáva sa ťažším; tak sa z *triumfálneho* a námetu stáva dojemný námet zdôrazňujúci Spasiteľove *utrpenie* (*pašie*); Kristus padá, rímsky vojak ho poháňa (*Zastavenia krížovej cesty/ Via Dolorosa*); tento bežný typ Krista klesajúceho pod krížom, aj keď nemal biblický podklad, bol odvodzovaný z úlohy, ktorú tu hral Šimon z Kyrény; je historicky doložené, že za rímskej nadvlády si odsúdenci nosili svoje kríže sami; nosili však iba vodorovné brvno (*patibulum*) a na mieste popravy už bol v zemi osadený stĺp (*stipes*); o tom však umelci nevedeli (pozri *ukrižovanie*); cestou na Kalváriu už na sebe Kristus nemal odev, ktorý mu obliekli pri posmievaní; vrátili mu jeho vlastný, zvyčajne modrý plášť a červený spodný odev (pozri *symbolika farieb*); stále však mal na hlave tŕňovú korunu; niekedy ho vojak tiahol za povraz; do zobrazenia sprievodu sú zahrnutí aj vojaci, ktorí niekedy nesú *štandardu* s nápisom *S.P.Q.R.* (*Senatus populusque Romanus* – „Senát a ľud rímsky“); niekedy sa na scéne objavujú najvýznamnejší učeníci *Peter* a bratia *Jakub Starší* a *Ján*; dvaja zločinci, ktorí idú bez kríža, buď zdôrazňujú Kristovu nevinnosť a jedinečnosť jeho bremena, alebo „a to skôr“ ich kríže chýbajú z čisto kompozičných dôvodov, lebo takáto scéna by bola príliš komplikovaná a nečitateľná; ženy vo výjave sú tradične stotožňované s Pannou Máriou a *Tromi Máriami*, ktoré kanonické evanjeliá bližšie neidentifikujú (pozri výjav *Zbožné ženy u hrobu*, v ktorom sa predpokladá, že išlo o Márii Magdalénu, Máriu Salomé a *Máriu Kleofášovu*); podľa apokryfného *Nikodémovho evanjelia* z 5.st., ktoré značne rozšírené kolovalo v 15.st., Ján povedal Panne Márii o tom, čo sa stalo a čo sa bude diať ďalej*;* Mária potom prišla s *Máriou Magdalénou, Máriou Salomé* a *Martou,* sestrou tej Márie, stotožňovanej niekedy s Máriou Magdalénou; samozrejme, pokiaľ ide o stručné kanonické správy, je to čistá špekulácia); po Jánovej správe prišla Panna Mária so svojimi spoločníčkami na miesto popravy (Golgotu), kde po tom, čo videla svojho syna ukrižovaného, zamdlela; tento Nikodémov opis *Lo Spasima*, sa často prenáša do scén Cesta na Kalváriu: Panna Mária je zobrazovaná, ako po zhliadnutí svojho ukrižovaného syna omdlieva; táto príhoda sa často prenáša o trochu späť do scény putovania s krížom, a tak Panna Mária klesá do náručia svojich spoločníčok alebo Jána v okamihu, keď Kristus padá pod ťarchou kríža cestou na popravisko (pozri *Zastavenia Krížovej cesty*); taliansky sa tento typ zobrazenia menuje *„Lo Spasimo“* (Omdlievajúca; pozri *Panna Mária omdlievajúca*); novom postavou, objavujúcou sa na počiatku 15.storočia (neskorá gotika, renesancia) je *Veronika*; do scén Cesty na Kalváriu ju doviedla dobová náboženská dráma (pozri *divadlo*); vypráva sa, že žena vyšla zo svojho domu, keď Spasiteľ išiel okolo, a podala mu svoju *šatku*/*rúšku*, aby so zotrel pot zo svojej tváre; zázračne sa do nej vtlačila jeho tvár (*suddarium, veraikon*); Veroniku vidieť, ako kľačí na okraji cesty a drží suddarium (*potné rúško*), na ktorom sú zobrazené rysy Kristovej tváre; niekedy je zobrazená, ako sama otiera Kristovi tvár

Keller: cesta na *Golgotu* bola krátka, „lebo miesto, kde ukrižovali Ježiša, bolo blízko mesta“ (*Ján 19,20*), pri hlavnej ceste, ktorá viedla zo severozápadu do Jeruzalemu; istý pútnik z Bordeaux, ktorý navštívil Jeruzalem roku 333 spomína „malý kopec Golgotu“

Keller: cesta od *oblúka „Ecce homo“*, kde kedysi bola Pilátova súdna sieň, po úzkej ceste *Via dolorosa* k chrámu Božieho hrobu nie je dlhá viacej ako tisíc krokov

pozri *christologický cyklus, Kristus, Ježiš, biblia, Kalvária*, *Šimon z Kyrény*, *Veronika*, *Zastavenia krížovej cesty*, *Via Dolorosa*, *stehlík* (Hall); *Kalvária, Golgota, Ukrižovanie, Ježiš klesá pod krížom*

https://www.google.sk/search?q=Lorenzetti:+Carrying+the+Cross&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjcvIWj7sfLAhWFEXIKHXCJBdwQsAQIRg&dpr=1

http://starrymantle.blogspot.sk/2011/02/rosary-reflections-carrying-of-cross.html

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=5

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=9

http://en.wikipedia.org/wiki/Matthias_Gr%C3%BCnewald
http://twoway.st/facets/subject/road%20to%20calvary

Nesenie kríža (Codex Egberti, 977-993)

Cesta na Kalváriu a Ukrižovanie (maľba na drevenom strope, Catedral de Teruel, Španielsko, 13.st)

Bičovanie, Nesenie kríža (miniatúra žaltára opátstva Ramsey, 1300-1310)

Giotto: Nesenie kríža (freska, Scrovegni kaplnka, Padova, 1304-1306)

P. Lorenzetti: Nesenie kríža (freska baziliky sv. Francesca, Assisi, 1320)

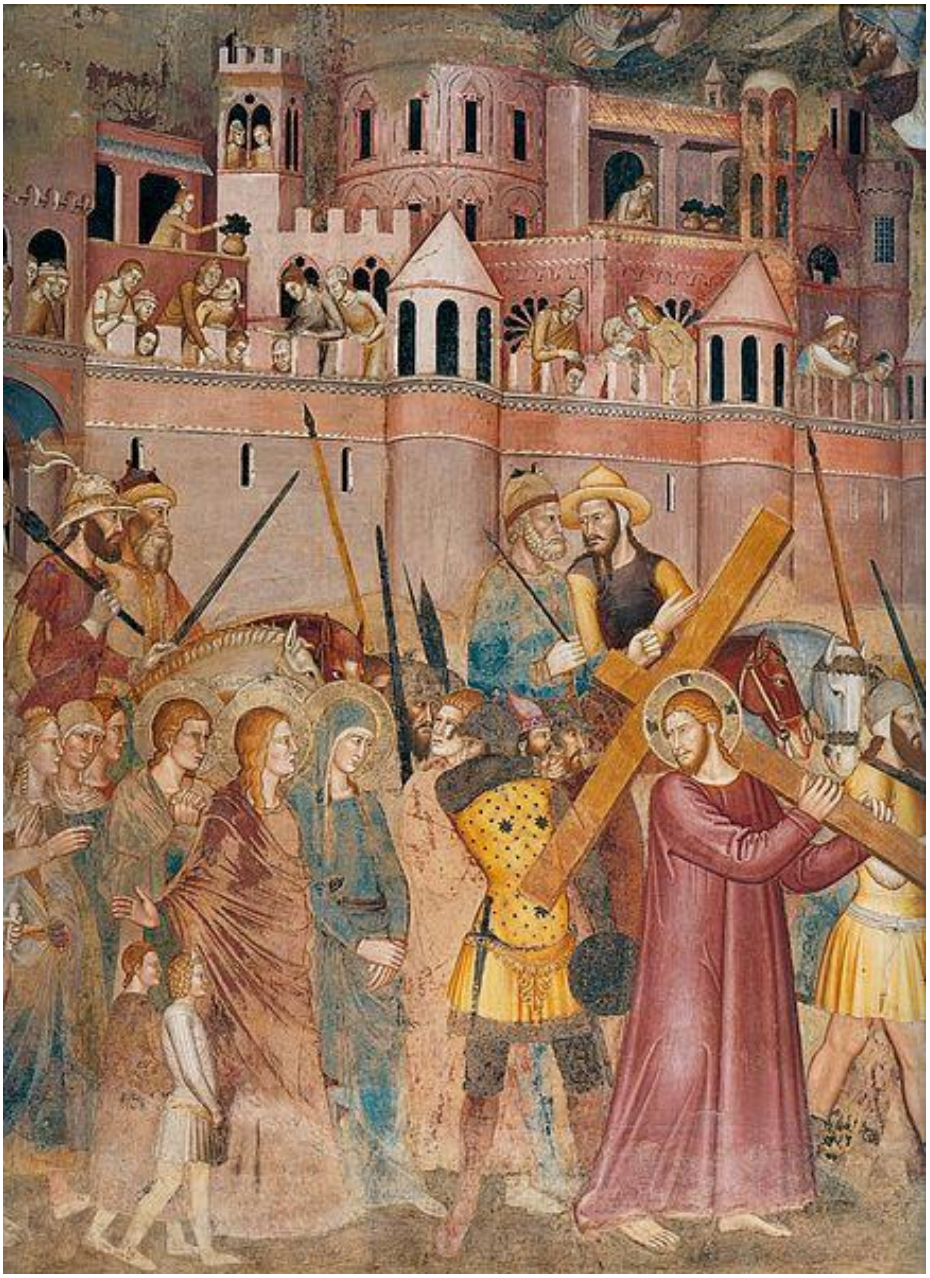

A. Bonaiuto: Cesta na Kalváriu (detail fresky kostola Santa Maria Novella vo Florencii, 1366-1367)

Duccio: Cesta na Kalváriu (1308-1311)

Jacquemart de Hesdin: Nesenie kríža (Preboháté hodiny vojvodu z Berry, 1384-1409)

Andrea di Bartolo: Cesta na Kalváriu (1415-1420)

J. de Flanders: Nesenie kríža (1496-1504)

Anonym: Nesenie kríža (kovoryt, tlač puncová, 1406)

Nesenie kríža (Wardington Hours, 1410-1440)

N. Tzafouris: Kristus nesie kríž (1489-1500)

M. Schongauer: Nesenie kríža (15.st.)

M. Schongauer: Kristus nesie svoj kríž (15.st.)

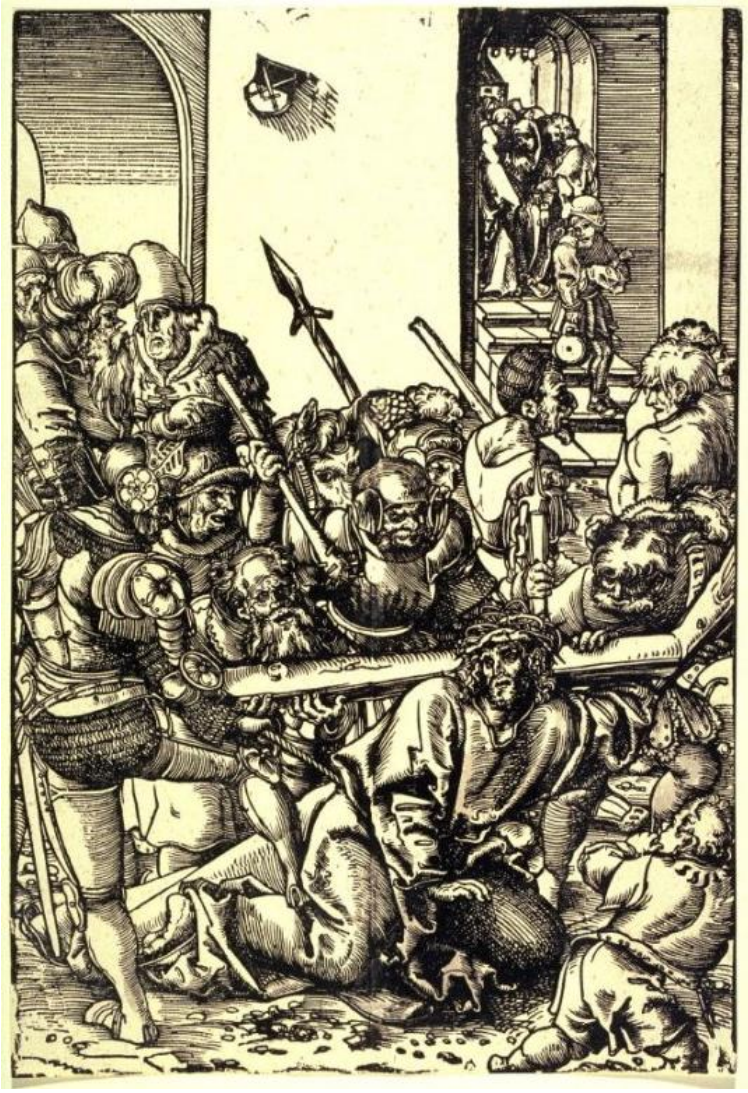

L. Cranach St.: Kristus nesie kríž (15.st.)

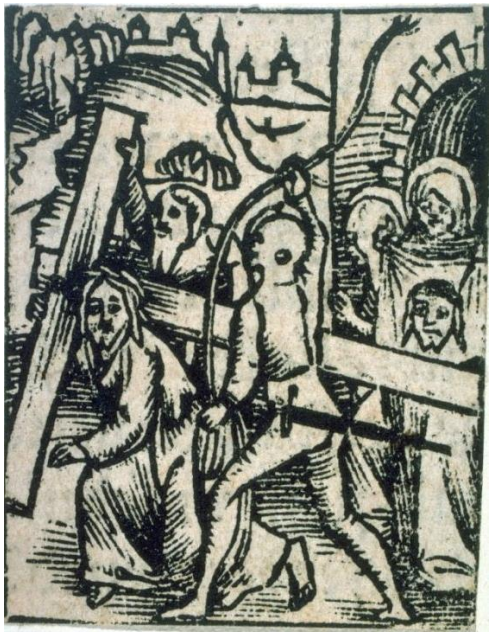

U. Graf: Nesenie kríža (drevorez, 1520)
Neznámy autor: Nesenie kríža (1501-1600)

B. Baldini (rytec): Cesta na Kalváriu (rytina, 1460)

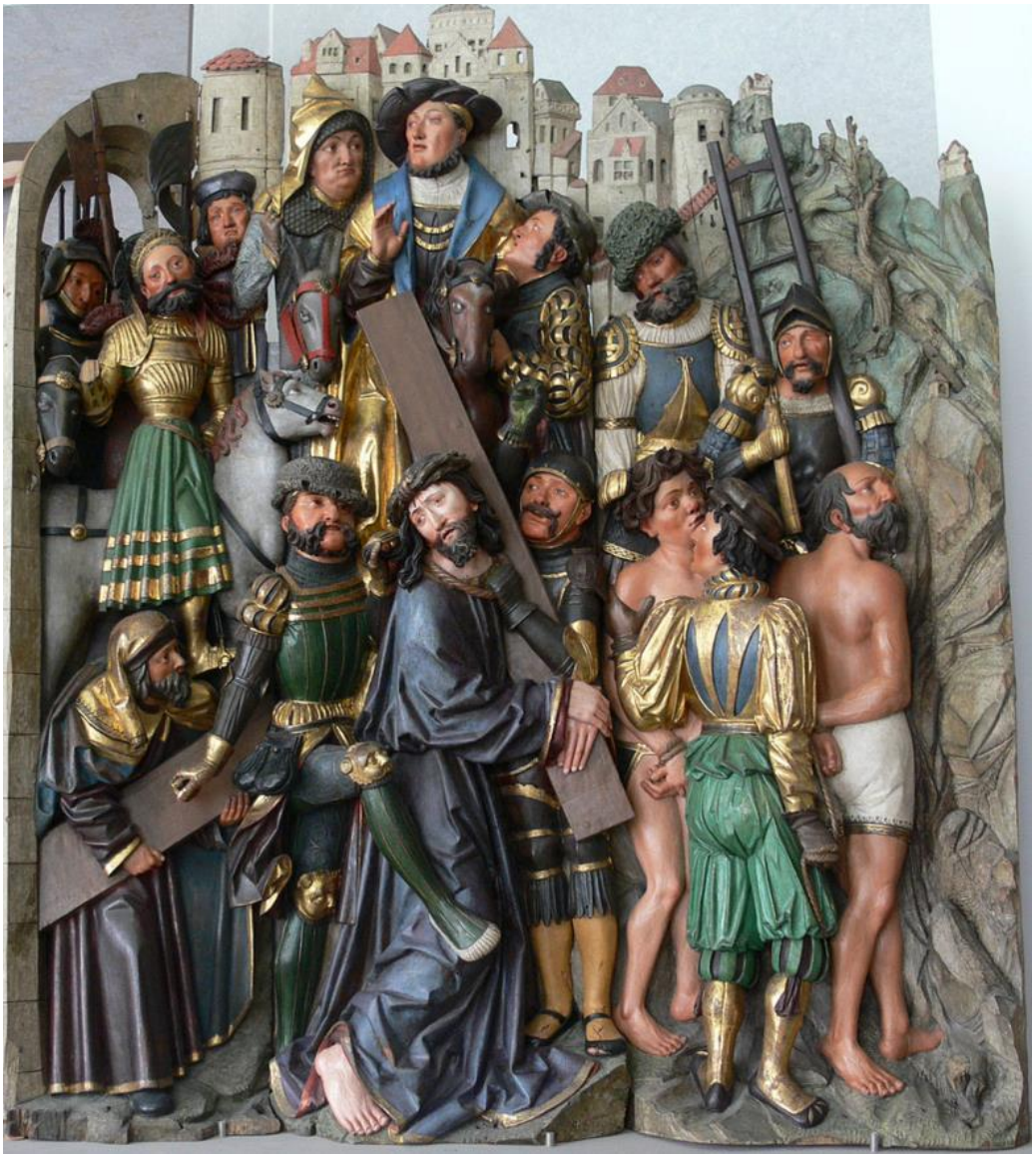

N. Weckmann: Nesenie kríža (reliéf z Kláštora Zwiefalten, 1520)

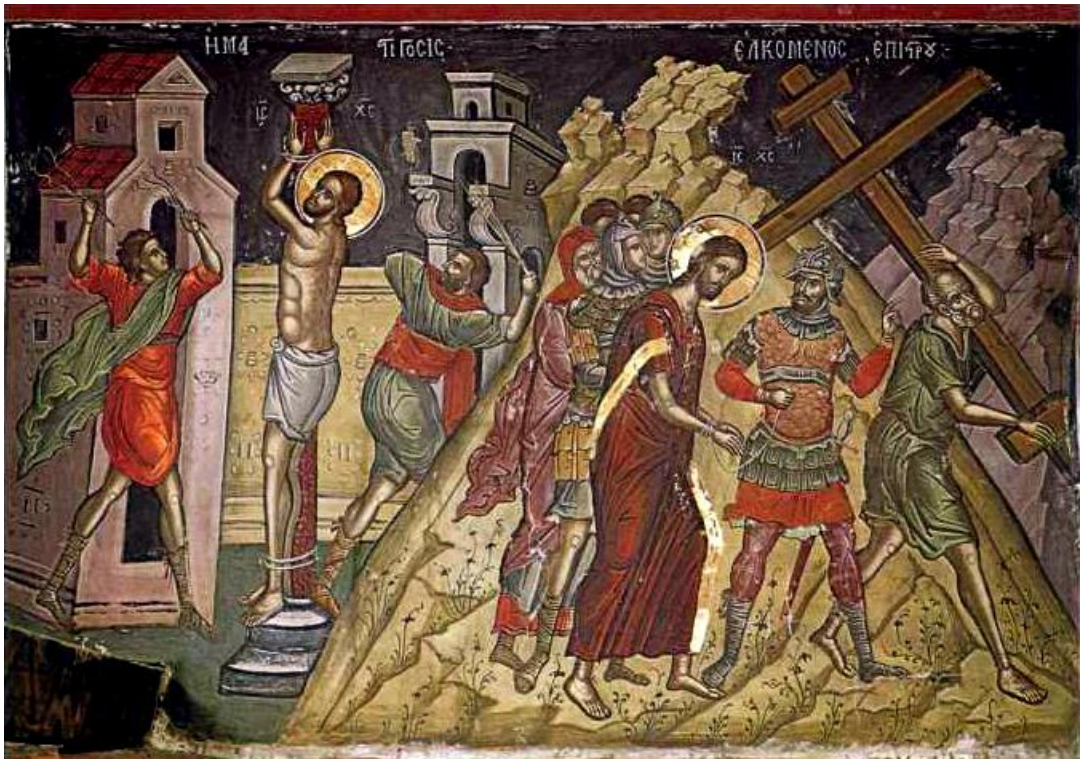

Theofanes Grék: Ježiš na Golgote (Stavronikita kláštor, hora Athos, 16.st.)

Q. Boel II. podľa G. Cariani: Stretnutie s Veronikou na krížovej ceste (lept, 1673)

A. Sadeler II podľa A. Dürera: Kristus nesúci kríž (16.-17.st.)

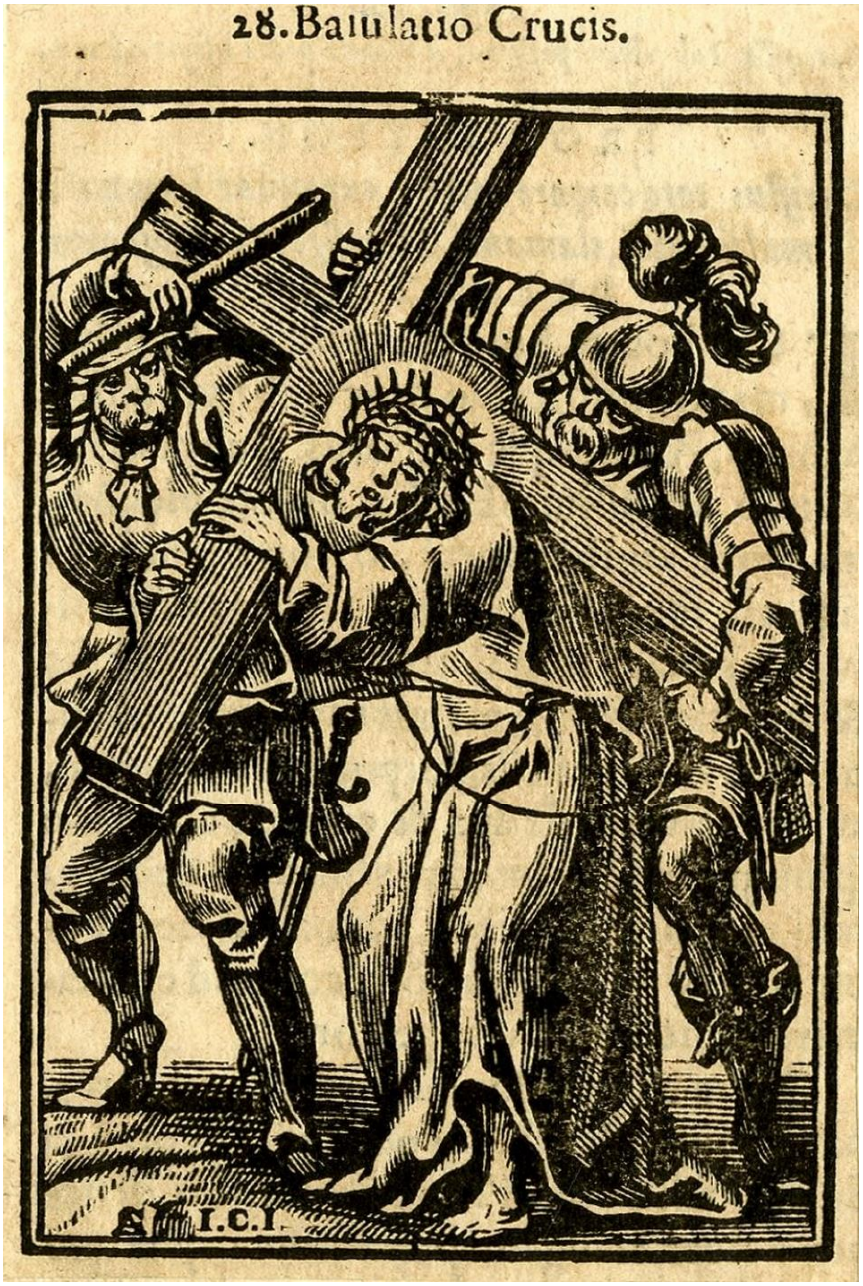

J. Ch. Jegher podľa A. Sallaerta: Nesenie kríža (drevoryt, ilustrácia ku knihe Judocus Andries: „Perpetua Crux sive Passio Jesu Christi“ 1649)

J. Ch. Jegher podľa A. Sallaerta: Šimon z Kyrény pomáha Kristovi (drevoryt, ilustrácia ku knihe Judocus Andries: „Perpetua Crux sive Passio Jesu Christi“ 1649)

J. Ch. Jegher podľa A. Sallaerta: Kristus padá pod krížom prvý krát (drevoryt, ilustrácia ku knihe Judocus Andries: „Perpetua Crux sive Passio Jesu Christi“ 1649)

J. Ch. Jegher podľa A. Sallaerta: Kristus stretáva svoju matku (drevoryt, ilustrácia ku knihe Judocus Andries: „Perpetua Crux sive Passio Jesu Christi“ 1649)

J. Ch. Jegher podľa A. Sallaerta: Sv. Veronika (drevoryt, ilustrácia ku knihe Judocus Andries: „Perpetua Crux sive Passio Jesu Christi“ 1649)

J. Ch. Jegher podľa A. Sallaerta: Kristus padá pod krížom druhý krát (drevoryt, ilustrácia ku knihe Judocus Andries: „Perpetua Crux sive Passio Jesu Christi“ 1649)

J. Ch. Jegher podľa A. Sallaerta: Ženy Jeruzalemu plačú (drevoryt, ilustrácia ku knihe Judocus Andries: „Perpetua Crux sive Passio Jesu Christi“ 1649)

J. Ch. Jegher podľa A. Sallaerta: Kristus padá pod krížom tretí a posledný krát (drevoryt, ilustrácia ku knihe Judocus Andries: „Perpetua Crux sive Passio Jesu Christi“ 1649)

Šimon z Taisten: Nesenie kríža (freska (Schlosskapelle v Linci, 15.-16.st.)

A. Dürer: Kristus nesie kríž (6.doska z cyklu Veľké pašie, 1497-1500)

A. Dürer: Kristus nesie kríž (21.grafický list Malých pašií, 1509)

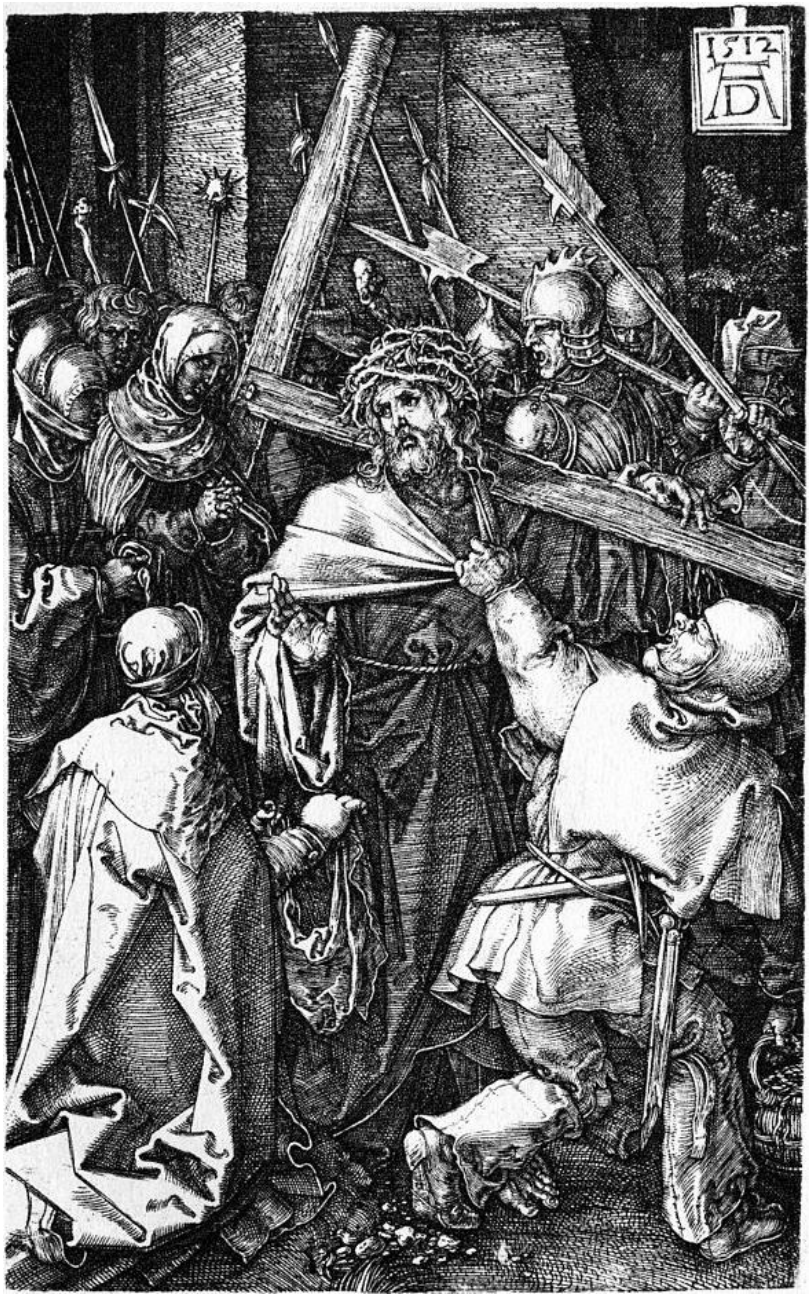

A. Dürer: Nesenie kríža (Medirytinové pašie, č.10, 1512)

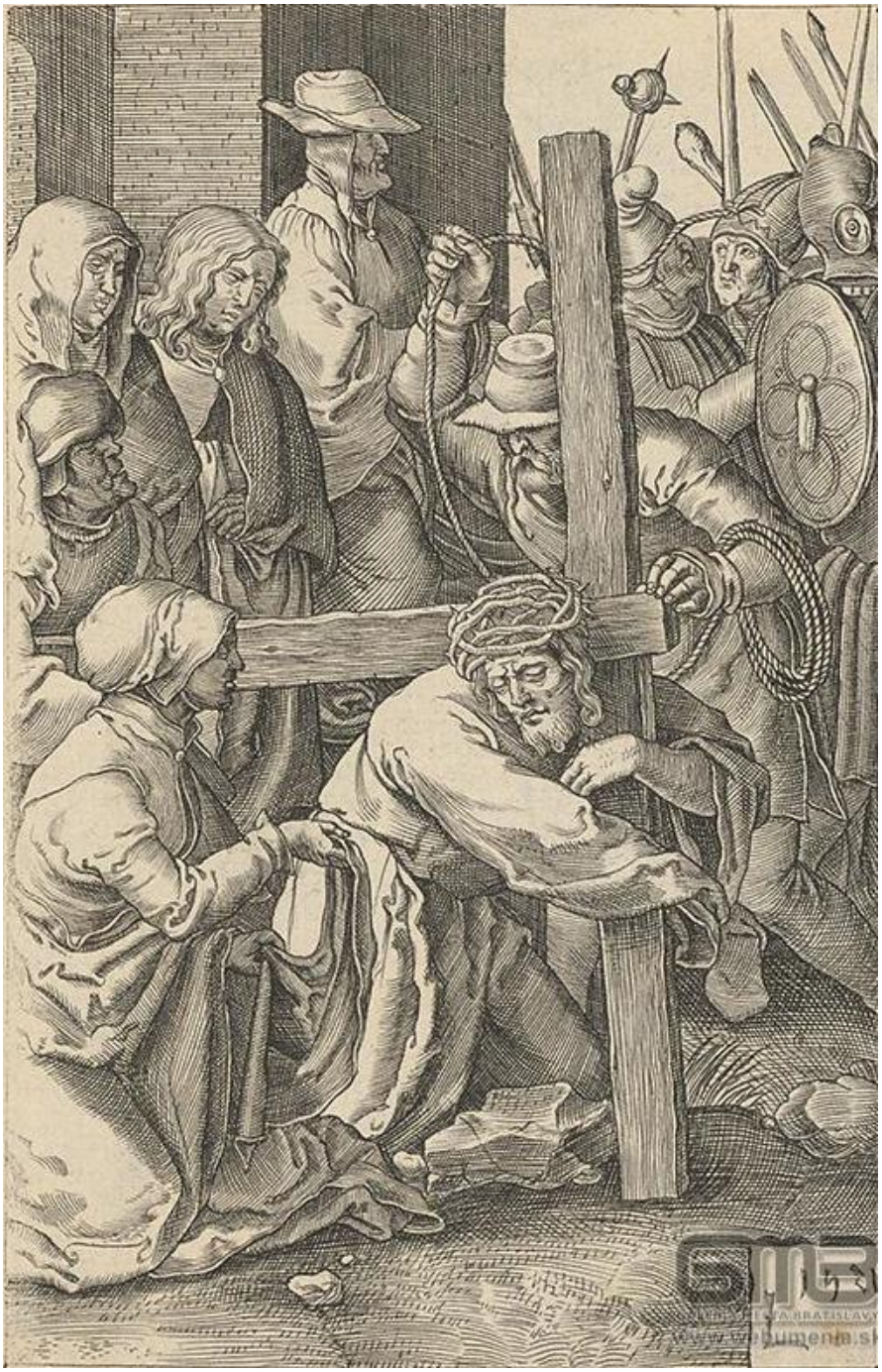

L. van Leyden: Veronika podáva Ježišovi ručník (16.st.)

L. van Leyden: Rímski vojaci podávajú Kristovi piť vodu (cestou na Kalváriu) (rytina, 16.st.)

J. de Gheyn II podľa K. van Mandera I: Cesta na Kalváriu (rytina zo série Pašie, 1596-1598)

Ch. Schwarz: Nesenie kríža (rytina, 16.st.)

H. Goltzius: Nesenie kríža (rytina z cyklu Pašie, 1596)

P. Galle podľa J. Van der Straet (Stradanus): Kristus nesúci kríž (z cyklu Utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie nášho Pána Ježiša Krista, 16.-17.st.)

P. Galle podľa J. Van der Straet (Stradanus): Kristus nesúci kríž (z cyklu Utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie nášho Pána Ježiša Krista, 16.-17.st.)

P. Galle podľa J. Van der Straet (Stradanus): Mária stretáva Krista nesúceho kríž (z cyklu Utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie nášho Pána Ježiša Krista, 16.-17.st.)

H. Wierix: Vedenie Krista bránou na Kalváriu (16.-17.st.)

A. Dürer: Krížová cesta (Polyptych Sedembolestnej Panny, 1500)

El Greco: Kristus nesie kríž (1580)

Tizian: Nesenie kríža (16.st.)

Tizian: Nesenie kríža (16.st.)

Tizian: Nesenie kríža (16.st.)

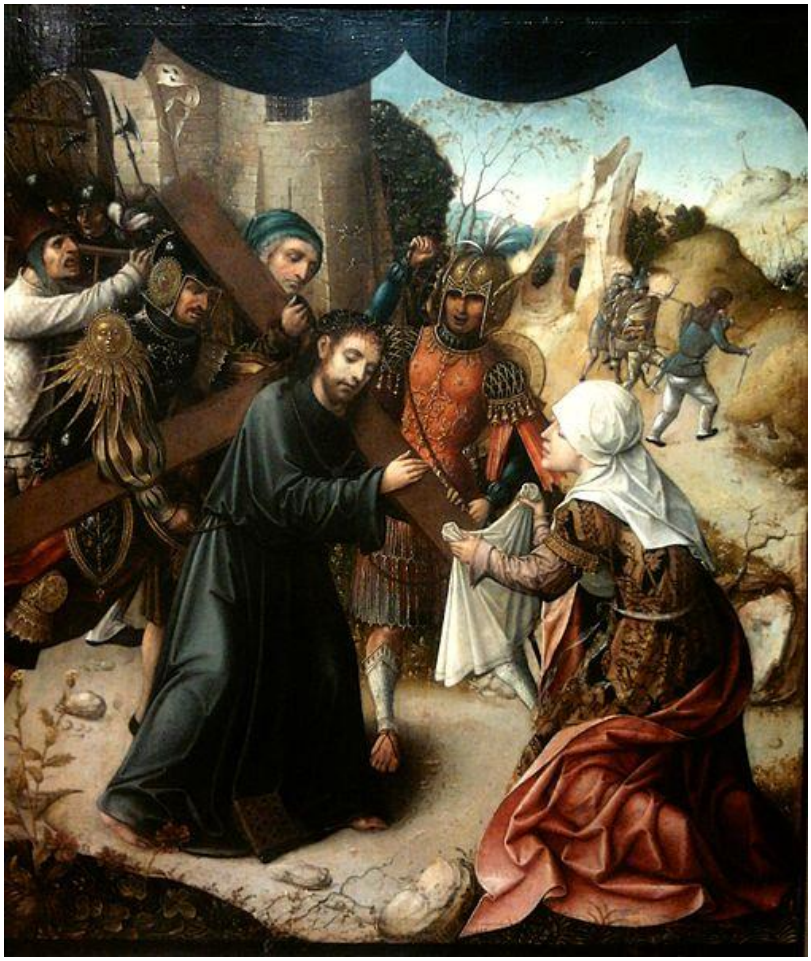

L. van den Leyden: Nesenie kríža s Veronikou (1510)

P. da Caravaggio: Nesenie kríža (1534)

P. da Caravaggio: Krížová cesta (16.st.)

P. van Coecke Aelst: Nesenie kríža (1520-1525)

J. Beuckelauer: Nesenie kríža (1562)

H. met de Bles: Kristovo nesenie kríža (16.st.)

H. Francken III: Nesenie kríža (1650)

H. met de Bles: Nesenie kríža (1535-1545)

J. König: Kristus cestou na Golgotu (1.pol.17.t.)

C. del Caravaggio, (pôvodne Taliansky maliar Caravaggiovskej orientácie): Nesenie kríža (1610-1620 okolo)

Guercino: Kristus klesá pod krížom (perokresba hnedým tušom, 17.st.)

P. P. Rubens: Cesta na Kalváriu (1632)

P. P. Rubens: Cesta na Kalváriu (emulzné farby, 1632)

P. Pontius podľa P. P. Rubensa: Kristus nesie kríž (rytina, 1632)

G. B. Tiepolo: Nesenie kríža. Kristus na ceste na Kalváriu (18.st.)

J. de Valdés Leal: Cesta na Kalváriu (1661)

F. Francken (II): Kristus cestou na Kalváriu stretáva Veroniku (1615-1620)

Anonym: Nesenie kríža (17.st.)

A. Cano: Kristus nesie kríž (17.st.)

A. de Gelder: Cesta na Golgotu (1675-1700)

F. Sigrist (I): Nesenie kríža (grisaille, 1803)

Dielne Umeleckej besedy v Prahe, J. R. Donner (autor originálu): Nesenie kríža

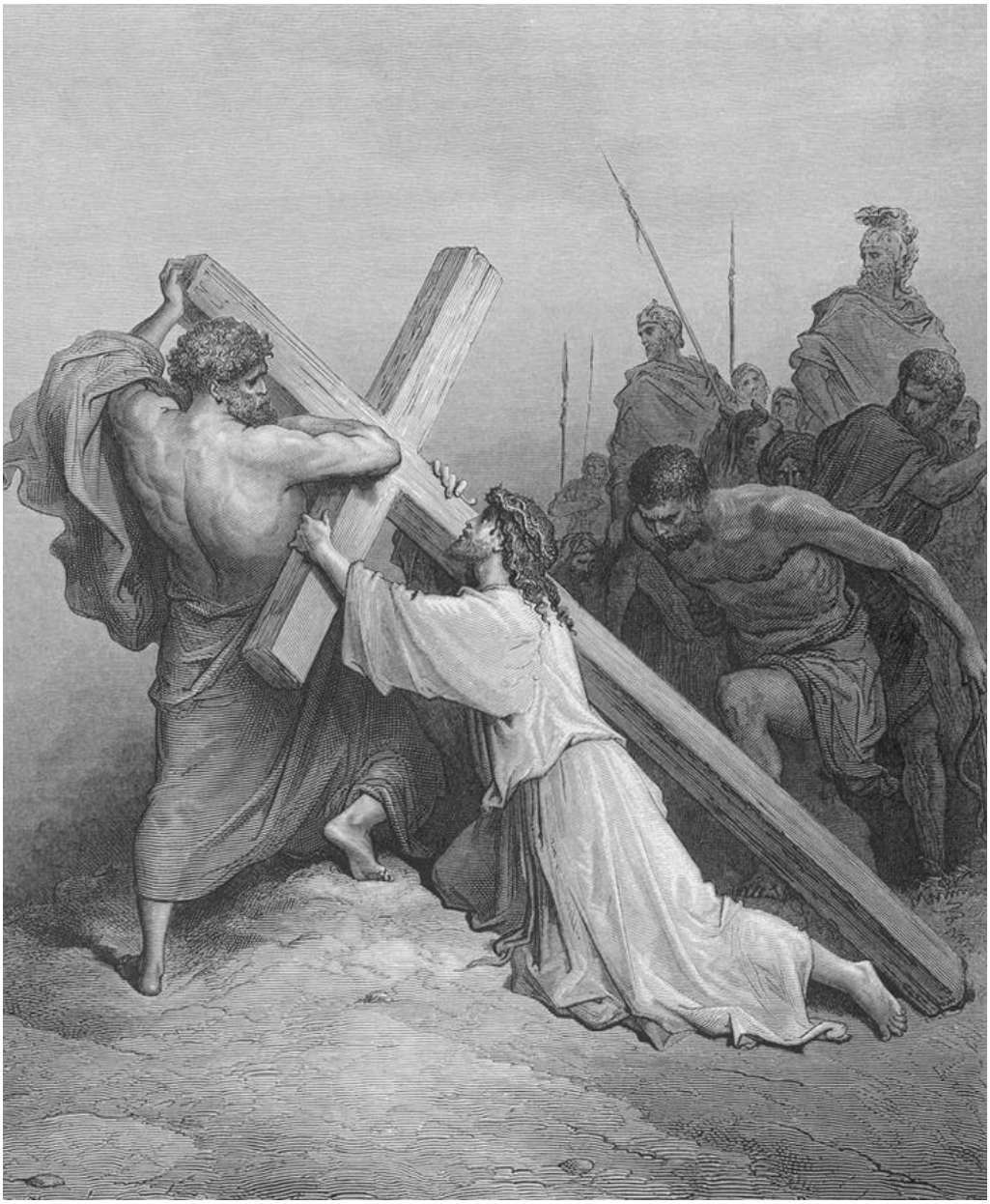

G. Doré: Kristus klesá pod krížom (drevoryt, 1866)

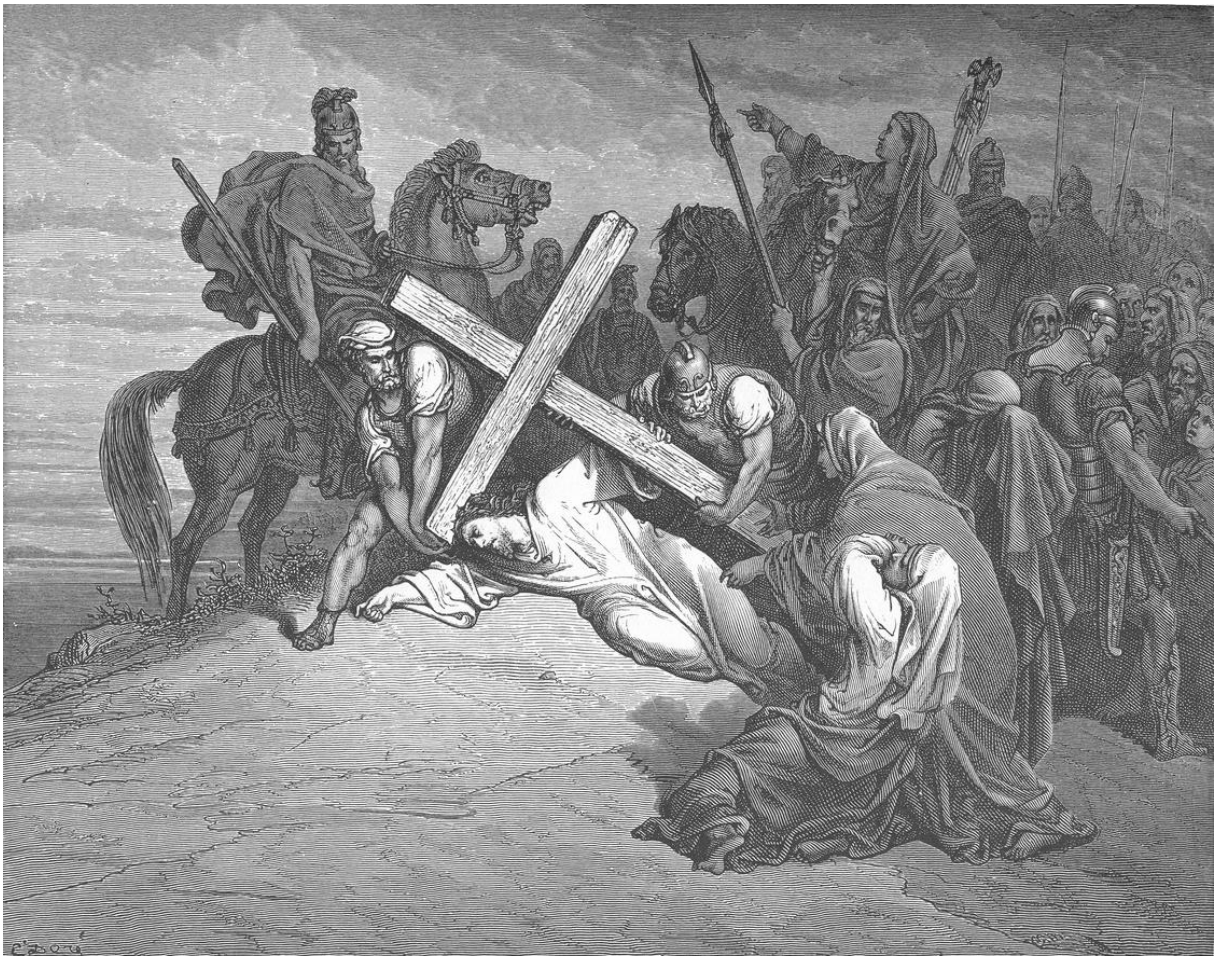

G. Doré: Kristus dorazil na Kalváriu (drevoryt, 1866)

cesta krížová - pozri *krížová cesta, pašiový cyklus*
tzv. **Cesta procesií –** 16m široká magistrála vedúca od *Ištarinej brány*; pozri *Babylónia*
cesta pustovnícka/cesta pútnická - ***pustovnícke cesty***
cestár - pozri *kamenár, remeslá*

Ch. Weigel st.: Cestár (medirytina, 1698)